

UNIVERSITETI "FAN S. NOLI"
KORÇË

BULETINI SHKENCOR

SCIENCE BULLETIN

(seria e shkencave shoqërore dhe
seria e shkencave të zbatuara)

VITI XXVII I BOTIMIT, Nr. 33, 2022

**1- LINGUISTICS, LITERATURE, EDUCATION SCIENCES, FOREIGN LANGUAGE
(8 ARTICLES)**

NJË VËSHTRIM MBI KRIJIMTARINË LETRARE TË ILO MITKË QAFËZEZIT

PROF. AS. DR. JONELA SPAHO

Fakulteteti i Edukimit dhe Filologjisë

Universiteti, "Fan S. Noli" Korçë

jspaho@gmail.com

Abstrakt: Ilo Mitkë Qafëzezi është një personalitet i çmuar i kulturës shqiptare, i cili ka dhënë kontributin e tij të vyer në disa fusha të rëndësishme të kësaj kulture, sidomos ato që kanë të bëjnë me identitetin kombëtar. Vepra e tij e botuar, por edhe dorëshkrimet që presin dritën e studimit dhe botimit të tyre, janë të një rëndësie të dorës së parë për historianët, gjuhëtarët, shkrimtarët, por edhe më gjerë dhe paraqet interes për të hedhur dritë mbi aspekte ende të pastuduara sa duhet të historisë dhe kulturës kombëtare.

Ky punim hedh një vështrim të përmbledhur mbi krijimtarinë e Ilo Mitkë Qafëzesit si komedian, mbledhës, por edhe krijues i anekdotave popullore e shkrimtar për fëmijë. Kjo krijimtari ka rolin dhe meritën e vet në kuadrin e zhvillimeve të letërsisë shqipe, sidomos të kohës kur i përkasin, pasi rezultojnë si ndër të parat vepra të zhanrit në të cilin janë shkruar. Megjithëse e pakët kjo krijimtari, si dhe pjesa tjetër që mbetet në dorëshkrim, duhet të studiohet e analizohet, për të përcaktuar drejt rolin e autorit në proceset e zhvillimit të letërsisë shqipe si dhe për ta pasuruar këtë letërsi me vepra që luajtën rolin e tyre të rëndësishëm dhe emancipues në kohën kur u shkruan

Fjalë kyçe: kulturë, identitet, komedian, folklorist, shkrimtar, studiuës

A VIEW ON THE LITERARY CREATIVITY OF ILO MITKË QAFËZEZI

Abstract: Ilo Mitkë Qafëzezi is an important personality of Albanian culture, who has given his important contribution in several important areas of this culture, especially those related to national identity. His published work, but also the manuscripts that look forward to the day of their study and publication, are of paramount importance to historians, linguists, writers, and beyond, and it is of interest to shed light on still unstudied aspects of national history and culture. This work gives a brief overview of the creativity of Ilo Mitkë Qafëzezi as a comedian, collector, but also creator of popular anecdotes, as well as a writer for children. This creativity has its role and merit in the context of the developments of Albanian literature, especially of the time when they belong, as they result as among the first works of the genre in which they are written. Although few, this creativity, as well as the rest that remains in the manuscript, should be studied and analyzed, to correctly define the role of the author in the development processes of Albanian literature and to enrich this literature with works that played their role. important and emancipatory at the time it was written.

Keywords: culture, identity, comedian, folklorist, writer, studies

**PUSHKINI DHE KONCEPTI I TIJ PËR FEMRËN E DASHURINË,
KËNDVËSHTRUAR PËRMES DITARIT SEKRET**

Dr. ILIR SHYTA
Pedagog
Departamenti i Gjuhë-Letërsisë Shqipe
Universiteti “Fan S. Noli”
Korçë
ilirshyta@yahoo.com

Abstrakt: Objekt i kësaj kumtese është poetika e Pushkinit përmes një qasje sqaruese, e cila buron nga ditari sekret i tij, mbajtur në vitet 1836-1837, duke thyer tabu në koherencë.

Marrëdhëniet që shkrimtari vendos me gjuhën e bëjnë veprën letrare, gjithnjë sipas Proust-it, vendin e “të shpikurit” më shumë në “të shprehurit” e vetvetes.

Në një lexim tjetër, të ndryshëm nga ai i deritanishmi, në paralelizëm, hidhet dritë mbi gjeniun shkrimtar dhe elementë të jetës private. Njerëzit i shprehin afeksionet e tyre përmes letërsisë, në sintoni me gjuhën e trupit... Dashuria poetike pushkiniane mbetet e jetësuar në vargje, ndërsa përmes saj hidhet dritë edhe mbi anë të panjohura, intime, të jetës së autorit. Duhet thënë, se deri më tani nuk ka pasur një interpretim ndryshe të poezive për shkak të mendësisë së kritikës socrealiste, që nuk guxonte të bënte një interpretim të tillë, pikëvështruar përmes ditarit sekret të Aleksandër Pushkinit. Poezia na adreson, se duke u nisur prej saj në receptim, disa krijimeve poetike të Pushkinit, mund t’ju bësh një qasje tjetër kuptimore. Këtë e tregon vetë nteresi që ngjall ditari sekret ndër lexues, duke rritur më shumë kërshërinë e tyre, rreth veprës së poetit.

Ky receptim i ndryshëm, sjell konotacion të pafundëm për lexuesin dhe artin pushkinian. Përqasja në kohë na përforcon idenë, se një poezi mund të lexohet shumë herë dhe në mënyra të ndryshme interpretuese.

Fjalë-kyçe: Ditar, shkrimtar, letërsi, tabu, vlera.

PUSHKIN’S VIEW ON WOMAN AND LOVE, SEEN THROUGH THE SECRET DIARY

Abstract: The object of this article is Pushkin's poetics through an explanatory approach, which originates from his secret diary, kept in the years 1836-1837, breaking the taboo on coherence.

The relations that the writer establishes with language make the literary work, always according to Proust, the place of "inventing" more in the "expression" of oneself.

In another reading, different from the one so far, in parallel, light is shed on the writing genius and elements of private life. People express their affections through literature, in tune with body language... Pushkin's poetic love remains alive in verses, while through it light is shed on unknown, intimate aspects of the author's life. It must be said that until now there has not been a different interpretation of the poems due to the mindset of the Socialist Realism critic, who did not dare to make such an interpretation, viewed through the secret diary of Alexander Pushkin. The poem addresses us, that starting from it in the reception, some of Pushkin's poetic creations, you can make a different approach to meaning. This is shown by the interest that the secret diary arouses among readers, increasing their curiosity about the poet's work.

This different reception brings endless connotations for the reader and Pushkin's art. The time approach reinforces the idea that a poem can be read many times and in different interpretive ways.

Keywords: Diary, writer, literature, taboo, value.

RRETH KOMPOZITAVE DHE TIPAREVE TË TYRE, QËMTUAR NË MATERIALIN FOLKLORISTIK TË “BËLETËS SHQYPTARE” TË THIMI MITKOS

LONORA HYSOLLI

Fakulteti i Edukimit dhe Filologjisë

Departamenti i gjuhës dhe i letërsisë

Universiteti “Fan S. Noli”

lhysolli@yahoo.com & lhysolli@unkorce.edu.al

Abstrakt: “Babai i folklorit shqiptar”, Thimi Mitko, me veprën e vet “Bëleta Shqyptare” u bëri një dhuratë të vyer gjithë brezave të studiuesve që priren të vënë në dukje vlerën e vërtetë të këtij burimi të pashtershëm shumëplanësh. Në pjesën e parë të kësaj vepre (vështruar tek “Mbledhës të hershëm të folklorit shqiptar 1635-1912, II”, Instituti i Folklorit, Tiranë, 1961), autori ka renditur gjithë çka mundi të vjelë nga goja e popullit e të sistemojë me logjikën dhe dorën vet: Fjalë të moçime; Fjalë t’errëta; Të përshëndoshura; Emëra vetiakë; Këngë të vjetëra (alegorike dhe për të qeshur); Këngë që këndohen në disa ditë të caktuara; Kënga shqype dasëmorie; Kënka shqype jaranishte; Gegërishte; Kënka shqype trimërishte; Këngë trimërie gegërishte; Përralla shqype.

Tek gjithë kjo lëndë, janë hulumtuar e marrë në shqyrtim një sërë kompozitash, të cilat, ashtu si gjithë fjalët jo të parme, kanë karakteristikat, tiparet dhe veçoritë e tyre. Gjithë inventari i kompozitave të qëmtuara është parë si vlerë e shtuar e krijimit popullor, si mënyrë prodhimtare fjalëformimi, në këndvështrimin e lashtë dialektor burimor etj. Punimi rreket të sjellë mendim të argumentuar, që lidhet me vjetërsinë e kompozitave dhe rëndësinë që ato kanë për të vërtetuar se kjo mënyrë prodhimi fjalësh është po aq e vlerë dhe e lashtë për shqipen, sa dhe mënyrat e tjera dhe zhvillohet krahas tyre, sipas nevojave të leksikut të gjuhës. Materiali i vjelë prej veprës së Mitkos ka shumë rëndësi për të argumentuar idenë në fjalë, e “paragjykuar” disi nga disa studiues të huaj të shqipes.

Fjalë kyçe: fjalëformim, kompozita, kulturë kombëtare, personalitet, tipare, veçori dialektore

ABOUT THE COMPOSITES AND THEIR FEATURES, FOUND IN THE FOLKLORIC MATERIAL IN "BËLETA SHQYPTARE" OF THIMI MITKO

Abstract: “The father of albanian folklore”, Thimi Mitko, with his work “Bëleta Shqyptare” gave a precious gift to all generations of researchers who tend to notice the true value of this multiplan inexhaustible source. In the first part of this work, (looked at “Prime collectors of albanian folk 1635-1912, II”, The Institution of Folklor, Tirana, 1961), the author has listed everything he could collect from local people tells, depending on his own logic and handwriting:

Ancient words; dark words; greeting words; proper noun; old songs (allegorical and funny); songs that are sang in special occasions; The albanian weddings song; The albanian love song; North; The albanian bravery song; The albanian northern bravery song; Northern bravery song; The albanian fairytale

In this whole subject, some compositions were searched up on, which like all non simple words, have characteristics and their own features. The entire inventory of composite nouns found and

collected, is seen as an added value of albanian nation creation, efficient way of word formation, in the ancient point of dialect source etc.

The work tends to bring a argumentative opinion, which is related to the oldness of the composites and their importance to prove that this work creation way is as worth and acient for the albanian language as the other ways and develops alongside them, according to the needs of the language vocabulary. The acquired material taken from Mitko's work, has much importance to argue the idea in question, "judged", a bit by some foreign albanian researchers.

Keywords: *word formation, composition, international culture, personality, features, dialectical features.*

NJË QASJE E DALLIMEVE NDËRGJUHËSORE NË KORPUSET E GJUHËS ANGLEZE: NJË ANALIZË NDËRGJUHËSORE PËR STUDIUESIT E GJUHËS

DR. JULIANA ÇYFEKU

Fakulteti i Edukimit dhe Filologjisë
Departamenti i gjuhëve të huaja
Universiteti "Fan S. Noli"
juliana.cyfeku@gmail.com

Abstrakt: *Bazuar në faktin se folësit amtarë të gjuhës angleze ndryshojnë shumë nga anglishtfolësit e huaj për sa i përket aspekteve komunikuese, ky studim ofron vëzhgime thelbësore të përpunuara nga studiuesi që e shikon përvetësimin e gjuhës angleze nga një këndvështrim komunikues. Metodologjikisht, ai përpiqet të ndërlihdë sfidat komunikuese duke iu referuar këtu "dukurive të keqkomunikimit" që studentët e universitetit hasin në procesin e mësimin të gjuhës angleze. Studimi zhvillohet me një fokus në përvetësimin e komunikimit në mësimin profesional të gjuhës angleze nëpërmjet përdorimit të korporave.*

Korpuset gjuhësore shfaqin dhe pajisin studentët e universitetit me perspektiva të ndryshme komunikuese dhe i udhëzojnë ata drejt një sërë kërkimesh të bazuara në të dhëna për qëllime të caktuara gjuhësore. Në të vërtetë, fluksi i vërtetësisë i gjuhës angleze që rezulton nga shfrytëzimi i korporave nxjerr në pah dallimet ndërgjuhësore, si edhe vështirësitë që studentët hasin për të kuptuar gjuhën autentike në procesin e komunikimit. Korpuset e gjuhës angleze ofrojnë një sërë mjetesh metodologjike që u mundësojnë këtyre të fundit të kryejnë çdo analizë ndërgjuhësore për të fituar njohuri komunikuese në kontekstet e jetës reale. Gjatë gjithë zbatimit të analizave të bazuara në korpus, studentët mund të hetojnë dhe të bëjnë krahasime në mënyrë te pavarur mbi pothuajse çdo model gjuhësor për sa i përket dukurive leksikore, strukturore ose leksiko-gramatikore. Kjo u lejon atyre të bëjnë dallimin midis atyre ndryshimeve gjuhësore në gjuhën amtare që ata vërejnë në gamën e gjuhës së korporave. Rezultatet përfundimtare padyshim do të rezultojnë në krijimin e kompetencës komunikative të synuar, duke ofruar "në mes të vargjeve të korporave", të dhëna për vetë-korrigjimin e çdo parregullsie të mundshme të krijimit individual.

Fjalë kyce: *komunikim, dukuri, dallim ndër-gjuhësor, korpora, analizë ndër-gjuhësore,*

A VIEW OF CROSS-LINGUISTIC DIFFERENCES IN ENGLISH LANGUAGE CORPORA; AN INTER-LANGUAGE ANALYSIS TO THE TARGET LEARNER

Abstract: Pursuant to the fact that native English speakers differ widely from foreign English speakers in terms of communicative aspects, this study provides essential observational remarks elaborated from the researcher viewing English language acquisition from a communicative perspective. Methodologically, it attempts to relate the communicative challenges hereby referring to the 'miscommunication occurrences' that university students encounter in the English language learning process. The study develops with an emphasis on elaborating communication in English vocational language learning in reference corpora use.

Language corpora display and furnish university students with different communicative perspectives and guide them to a variety of data-driven inquiry for certain linguistic purposes. Indeed, the flow of English language authentication elicited from corpora exploitation highlights the cross-linguistic differences that target students find difficult to comprehend in the English language learning process. English language corpora offer a range of methodological tools that enable learners to conduct any inter-language analysis to gain communicative insights in real life contexts. Throughout, the implementation of corpus-based analysis students can autonomously investigate and draw comparisons upon almost any language patterns in terms of lexical, structural, or lexicon-grammatical occurrences. This permits them to contrast those cross-linguistic native-like language differences they notice in the plethora of corpora language. The final outcomes would no doubt yield in crafting the target learners' communicative competence providing 'in between the corpora lines', clues for self-correction of any possible individual creation irregularities.

Key words: communication, occurrence, cross-linguistic difference, corpora, inter-language analysis

STRUKTURA E NJËSIVE FRAZEOLOGJIKE NË ROMANIN "LUMI I VDEKUR" TË JAKOV XOXËS

ANXHELA LILO

Universiteti "Fan S. Noli", Korçë
Fakulteti i Edukimit dhe Filologjisë
Departamenti i Gjuhës dhe Letërsisë
anxhelalilo23@gmail.com

Abstrakt

Studimi i njësive frazeologjike zë një vend të rëndësishëm në studimet gjuhësore. Në këtë kuadër, duke e parë trajtimin e kësaj çështjeje në vepra të ndryshme letrare, jemi ndalur në romanin "Lumi i vdekur" të Jakov Xoxës. Interesi ynë është që nëpërmjet këtij hulumtimi në këtë vepër të studiojmë njësitë frazeologjike nga ana e strukturës kuptimore të tyre. Punimi është një përpjekje për t'ju qasur njësive frazeologjike dhe strukturës së tyre kuptimore si dhe për të hedhur dritë mbi përdorimin e këtyre njësive në jetën e përditshme. Nga ana tjetër synohet për një ndihmesë në studimin e njësive frazeologjike, duke u përqendruar në veprën e J. Xoxës. Në punim jemi përqendruar në dy aspekte: në strukturën e njësive frazeologjike të ndërtuara me toffjalësh dhe të njësive frazeologjike me strukturë fjalie. Fillimisht, për të krijuar një panoramë të plotë të këtij punimi, kemi paraqitur në vija të përgjithshme një hyrje rreth veprës së Jakov Xoxës si dhe rëndësisë së saj në studimet gjuhësore. Më pas jemi ndalur në trajtimin e dy çështjeve kryesore të punimit, ilustruar edhe me shembuj nga vepra, për të dalë në përfundimet përkatëse rreth çështjes

Fjalët kyç: Jakov Xoxa, njësi frazeologjike, ndërtim i njësave, njësi frazeologjike me strukturë togfjalëshi, njësi frazeologjike me strukturë fjalie

STRUCTURE OF PHRASEOLOGICAL UNITS IN THE NOVEL "LUMI I VDEKUR" BY JAKOV XOKA

***Abstract:** The study of phraseological units takes an important place in language studies. In this context, looking at the treatment of this issue in different literary works, we have stopped at the novel "Lumi i vdekur" by Jakov Xoxa. Our interest is to study phraseological units in terms of their meaning structure through this research in this work. The paper is an attempt to approach phraseological units and their meaning structure as well as to shed light on the use of these units in everyday life. On the other hand, it is intended to help in the study of phraseological units, focusing on the work of J. Xoxa. In the paper we have focused on two aspects: on the structure of phraseological units built with phrases and of phraseological units with sentence structure. Initially, in order to create a complete overview of this paper, we presented an introduction about the work of Jakov Xoxa and its importance in linguistic studies. Then we stopped at the examination of the two main issues of the paper, illustrated with examples from the work, to come to the relevant conclusions about the issue.*

***Key words:** Jakov Xoxa, phraseological unit, construction of units, phraseological unit with phrase structure, phraseological unit with sentence structure*

READING STRATEGIES FOR ELEMENTARY DYSLEXIC LEARNERS OF ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE

ANISA MUÇO

Alumni

amuco@unkorce.edu.al

DR. BENITA STAVRE

Departamenti i Gjuhëve të Huaja
Fakulteti i Edukimit dhe Filologjisë

Universteti "Fan S. Noli"

bstavre@unkorce.edu.al

Abstract

This study aims to discover different reading strategies used in a classroom where there are dyslexic learners. In order to overcome "the fear of learners" on this challenge and enhance self-efficacy and self-confidence, teachers try different strategies (previewing, predicting, thinking aloud, monitoring, clarifying), activities (listening to audiobooks as an alternative to reading, flashcards, letter art, building words with magnet) and online reading games (draw something, anagram scramble, dictionary) to familiarize the readers with the text and to facilitate the process of reading.

Reading strategies are seen as a means of helping elementary dyslexic learners to understand the text, interact with it, to organize prior knowledge in the function of text comprehension. Reading strategies help these learners to move forward, read without having the fear of being judged, and

read with confidence. Activities combined with reading activities create a peaceful, colorful and motivating environment. The paper will focus on outlining available reading strategies that can be applied in classrooms to help dyslexic learners succeed. The purpose is not only to identify these strategies but also to analyze the effectiveness of these strategies in facilitating the reading of EFL for elementary learners with special needs.

Keywords: *special needs, dyslexia, summarizing, previewing, building words, reading comprehension*

STRATEGJITË E TË LEXUARIT TË GJUHËS ANGLEZESI GJUHË E HUAJ PËR NXËNËS DISLESIKË NË NIVELIN FILLESTAR

Abstrakt: *Ky studim ka për qëllim të paraqesë mundësitë e integritit të strategji të leximit të teksteve në gjuhën angleze për nxënës disleksikë që mësojnë anglishten si gjuhë të huaj. Për të kapërcyer "frikën" e kësaj sfide dhe për të rritur efikasitetin e të nxënës dhe vetëbesimin, mësuesit provojnë strategji të ndryshme (parashikim, të menduarit paraprakisht, të menduarit me zë, monitorim, sqarim), aktivitete (dëgjimi i librave audio si një alternativë ndaj leximit, letra me ngjyra, ndërtimi i fjalëve me magnet) dhe lojëra online (plotësimi i fjalëkryqeve) për të njohur lexuesit me tekstin dhe për të lehtësuar procesin e leximit për këta nxënës.*

Strategjitë e leximit shihen si një mjet të cilat ndihmojnë nxënësit elementarë me disleksi për të kuptuar tekstin, për të bashkëpunuar me të, për të organizuar në mendjet e tyre atë që tashmë është lexuar dhe çfarë të presin gjatë leximit. Strategjitë e leximit i ndihmojnë këta nxënës të përparojnë në lexim dhe të krijojnë një mjedis motivues, shumëngjyrësh, por mbi të gjitha të qetë për ta.

Punimi do të fokusohet në përshkrimin e strategjive të disponueshme të leximit që mund të zbatohen në klasa për të ndihmuar nxënësit disleksikë të kenë sukses. Qëllimi nuk është vetëm identifikimi i këtyre strategjive, por edhe analizimi i efektivitetit të këtyre strategjive në lehtësimin e leximit të anglishtes si gjuhë e huaj për nxënësit fillor me nevoja të veçanta, nisur nga gjetjet e një studimi të realizuar në kontekstin e një shkolle në qytetin e Korçës.

Fjalët kyçe: *nevoja të veçanta, disleksia, përmbledhje, shqyrtim paraprak, ndërtimi i fjalëve, të kuptuarit e tekstit.*

A NON-STRUCTURALIST APPROACH TO FOREIGN LANGUAGE LEARNING

EDMOND CANE

WANG CAIXIAO

School of European Studies, Beijing International Studies University

Abstract: *Linguistic research has progressed a lot in the last 3-4 decades. While expectation in earlier projects in artificial intelligence (AI) were limited to technical and associative collaboration with linguists, linguistic research is often in leading roles or has an equal share for research in AI, machine learning and Natural Language Processing (NLP). Research in Corpus linguistics has advanced tremendously. L2 teaching and language acquisition in children have seen significant developments. However, compared to the pace and achievements in AI, NLP and the applied linguistics and cognitive sciences, there seems to be a relative lag regarding the*

application of the latest research knowledge into L2 teaching. Evaluation of the classroom practice and the more general framework may reveal the need for development. The treatment below offers some examples from the application of some basic theses in the latest currents: Cognitive Linguistics and Constructive Grammar

Keywords: *Cognitive Linguistics, Constructive Grammar, language teaching, core-based structuring*

MËSIMI I GJUHËS SË HUAJ MBI BAZA JO-STRUKTURALISTE

Abstrakt: *Kërkimet gjuhësore kanë përparuar shumë në 3-4 dekadat e fundit. Nëse më herët projektet në sferën e inteligjencës artificiale (IA) ishin kufizuar kryesisht me bashkëpunime sekondare me gjuhëtarët, sot shumë kërkime në fushën e IA, NLP (Natural Language Processing) apo edhe Machine Learning, kanë në qendër vetë gjuhëtarët. Teknologjia e korpuseve është zhvilluar përtej parashikimeve. Zhvillime të rëndësishme ka pasur edhe në mësimin e gjuhëve të huaja dhe në studimet e zhvillimit të gjuhës te fëmijët. Por, krahasuar me ritmet dhe arritjet në IA, NLP dhe shkencat aplikative, duket se ka një vonesë relative të aplikimit të dijeve më të fundit në kërkimet gjuhësore dhe konjitive. Një vlerësim në këtë prizëm, mund të reflektojë nevojën për një zhvillim thelbësor. Trajtimi më poshtë ofron disa shembuj nga aplikime të disa tezave bazë në rrymat më të fundit: Gjuhësia Konjitive dhe Gramatika Konstruktive*

Fjalë kyçe: *Gjuhësia Konjitive, Gramatika Konstruktive, mësimdhënie e gjuhës, strukturim me bazë përdorimin*

EDUKIMI PËRMES ARTIT DHE RËNDËSIA E TIJ NË ZHVILLIMIN SOCIAL - EMOCIONAL TË NXËNËSVE NË ARSIMIN FILLOR

RRIOLLZA AGOLLI

Fakulteti i Edukimit dhe Filologjisë

Departamenti i edukimit

Universiteti "Fan S. Noli"

ragolli@unkorce.edu.al

LAURA AGOLLI

Ankara Haci Bayram Veli Universitesi, Ankara, Turkey

agolli.laura@hbv.edu.tr

BRIXHILDA LILKA

Fakulteti i Edukimit dhe Filologjisë

Departamenti i edukimit

Universiteti "Fan S. Noli"

blilka@unkorce.edu.al

Abstrakt: *Gjatë dekadës së kaluar, artet janë vendosur në qendër të ideve të reja që kanë të bëjnë me ristrukturimin e kurrikulës shkollore (Chappell, 2005; Krug & Cohen-Evron, 2000; Gude, 2004, Walker, 2001). Kjo vendosje ka treguar se ato promovojnë pjesëmarrjen aktive të nxënësve*

(Goldberg, M. 2005), ndihmojnë në mësimdhënien efektive drejt stileve të ndryshme të të mësuarit (Rabkin, N. & Redmond, R. 2004), nxisin krijimtarinë dhe vetëshprehjen (Boyd, W. L. 1980).

Në këtë punim, vihet theksi në sfidën e mësimdhënësve me një orientim të ri kah vlerave të përbashkëta që sjell integrimi ndërlëndor me fokus qendror artet, si një mundësi e përmirësimit në vazhdim të rezultateve të të nxënësve.

Nga shqyrtimi i temave të sjella dhe organizimit të orëve mësimore të vëzhguara në klasa, të cilat në punimin tonë vijnë nëpërmjet projekteve përfundimtare të realizuara nga nxënësit, nëpërmjet analizës cilësore, vihet theksi në atë që mësimi nëpërmjet artit gjeneron disa faktorë themelorë, nga të cilët dallojmë: nxënie aktive, kurrikul e përshtatshme që përcakton interesat dhe entuziazmin e nxënësve, respekt dhe angazhim në punën me kulturën, si dhe mësues të motivuar.

Fjalë kyçe: edukim, arsim fillor, art, kornizë kurrikulare, zhvillim social-emocional

EDUCATION THROUGH ART AND ITS IMPORTANCE IN THE SOCIAL-EMOTIONAL DEVELOPMENT OF CHILDREN IN PRIMARY EDUCATION

Abstract: During the past decade, the discipline of arts has been aligned in the center of new ideas related to reengineering the school curriculum (Chappell, 2005; Krug & Cohen-Evron, 2000; Gude, 2004, Walker, 2001). This setting has promoted active student participation (Goldberg, M. 2005), assist in effective teaching towards different learning styles (Rabkin, N. & Redmond, R. 2004), and encourage creativity and self-expression (Boyd, W. L. 1980).

This research puts its emphasis on the challenge of teachers with a new orientation towards common values that brings interdisciplinary integration with a focus on the arts, as an opportunity for continuous improvement of students' learning results.

As a result of the research, it can be concluded that learning through art generates some fundamental factors such as active learning, appropriate curriculum that determines students' interests and enthusiasm, respect and engagement in working with culture, as well as motivated teachers.

Key Words: education, primary education, art, curriculum framework, social-emotional development

2-SHKENCA SOCIALE, DREJTËSI, FILOZOFI, SHKENCA POLITIKE, HISTORI (7 ARTIKUJ)

MIGRIMI RURAL- URBAN: INTEGRIMI SOCIO- KULTUROR I BANORËVE TË ARDHUR NGA FSHATI NË QYTET

DR. DENISA TITILI
Departamenti i Shkencave Sociale
Universiteti "Fan S. Noli"
xhafkadenisa@yahoo.com

Abstrakt: Ky punim synon të identifikojë dhe vlerësojë përmasat e integritit sociokulturor të banorëve të zhvendosur nga zonat rurale në qytetin e Korçës dhe modelet e bashkëjetesës kulturore midis subkulturës urbane dhe subkulturës rurale. Të dhënat për këtë punim u siguruan përmes metodës sasimore të anketimit. 400 anketa u realizuan me banorë të zhvendosur nga zonat rurale në qytetin e Korçës. Për interpretimin e të dhënave u përdor analiza statistike deskriptive dhe korrelative.

Studimi nxori në pah se modelet e integrimit nuk janë uniforme. Ndër faktorët më të rëndësishëm që ndikojnë në shkallën e integrimit social dhe kulturor të banorëve janë kohëzgjatja e qëndrimit në mjedisin e ri, ndërveprimi social me shoqërinë pritëse, rrjetet sociale, mjedisi social, modelet dhe dinamikat e migrimit, etj. Studimi gjithashtu tregoi se dinamikat dhe kompleksiteti i procesit të integrimit të migrantëve në shoqërinë pritëse varet, jo vetëm nga koha e qëndrimit dhe karakteristikat e lokalitetit nga ata vijnë dhe ku vendosen, por edhe prej burimeve dhe kapitalit social dhe kulturor të migrantëve.

Fjalët kyçe: migrim, intergrim ekonomik, social, kulturor, ndërveprim, mjedis social,

RURAL -TO -URBAN MIGRATION: SOCIAL AND CULTURAL INTEGRATION OF MIGRANTS TO URBAN SOCIETY

Abstract: *This paper aims to identify and evaluate the level of social and cultural integration of migrants moved from rural areas to Korça city, as well as patterns of cultural coexistence between urban and rural subculture. Data for this study was provided through quantitative method (survey). There were conducted 400 surveys with people moved from rural areas to Korça city. Descriptive and correlative statistical analysis was used for data interpretation. The study revealed that integration patterns are not uniform. The most important factors impacting the level of social and cultural integration of rural- to- urban migrants are duration of stay to the city, the social interaction with the host society, social networks, social environment, migration patterns and dynamics, etc. The study also showed that the dynamics and complexity of integration of migrants in the host society depend not only from the duration of stay and the characteristics of the locality from where they come from and settle in, but also from social and cultural capital of migrants.*

Key words: migration, economic integration, social and cultural integration, interaction, social network

PROGRESI HISTORIK I SHOQËRIVE DHE ARRITJA E SOVRANITETIT KOZMOPOLIT SIPAS I. KANT

DR. ERISELD KALEMAJ

*Pedagog në Universitetin 'Fan S. Noli', Korçë
Fakulteti i Shkencave të Natyrës dhe Shkencave Humane
Departamenti i Shkencave Sociale
kalemaj.eriseld@yahoo.com*

Abstrakt: *Në vëmendje të këtij punimi është nocioni i 'sovrانيتit'. Kuptimi themelor i sovranitetit është organizimi shoqëror, nën një pushtet të përbashkët. Çështja është se mbi ç'premissa arrihet ky homogjenizim i shoqërisë? Historia e filozofisë ka njohur dy shkolla: 'Shkolla e së drejtës natyrore', e cila e sheh njeriun në kushtet e mjedisit bio-fizik dhe 'Shkolla historike', duke e vështruar në kontekstin historik, moral dhe kulturor. Tek ky diskurs, në interesin tonë është pozicioni filozofik i I. Kantit.*

Në thelb, marrëdhënia 'natyrë – histori' është marrëdhënia midis arsyes së kulluar dhe arsyes praktike. Natyra realizon qëllimin e saj përmes proceseve historike dhe po ashtu historia kuptohet

si një plan natyror. Njeriu është në një lidhje të pandashme midis natyrës dhe historisë. Pikërisht këtu do të mund të kuptojmë njeriun midis ligjeve universale të natyrës dhe sjelljes antro – kulturore. Kanti sheh homogenizimin universal të shoqërisë tek kjo marrëdhënie. Midis natyrës dhe historisë, shoqëritë dallojnë nga njëra – tjetra, atëherë si mund të bashkohen të gjithë njerëzit, shoqëritë në një sovranitet kozmopolit?

Fjalët kyçe: natyrë, histori, shoqëri, sovranitet kozmopolit

THE HISTORICAL PROGRESS OF SOCIETIES AND THE ACHIEVEMENT OF COSMOPOLITAN SOVEREIGNTY CONCERNING TO I. KANT

Abstract: *In focus of this work is the notion of 'sovereignty'. The basic meaning of sovereignty relates with social organization, under a common authority. The issue which are the premises for the achievement of this homogenization of society? The history of philosophy recognized two schools of think, "the school of natural law", which finds man in terms of bio-physical environment and the "historical school", the last putting the man in historical, moral and cultural context. Our focus will relate with I. Kant's philosophical position in this discourse.*

In essence, the relation 'nature - history' consist the connection between pure and practical reason. The nature accomplishes its purpose through historical processes, and history is perceived as a natural plan. Human is at an inseparable connection between nature and history. Right here, between the universal laws of nature and the antro – cultural behavior, we can understand the man. Kant sees the universal homogenization of society precisely in this relationship. Considering the fact that societies differ from each other regarding nature and history – as well as their connection, then how can all people and societies unite in a cosmopolitan sovereignty?

Key words: nature, history, society, cosmopolitan sovereignty

VËSHTRIM KRITIK MBI ZHVILLIMIN HISTORIK TË SË DREJTËS PENALE SHQIPTARE MBI KRIMET SEKSUALE

DHIMITËR ZGURO

Departamenti i së Drejtës Penale, Fakulteti i Drejtësisë, Universiteti i Tiranës
dhimiterzguro@gmail.com

Abstrakti: *Liria seksuale, si një pjesë e rëndësishme e lirisë individuale, është mbrojtur nga ligjvënësi shqiptar që nga koha e kodifikimit të parë të legjislacionit penal shqiptar. Megjithatë, jo gjithmonë kjo mbrojtje e ofruar nga ligjvënësi ka synuar mbrojtjen juridiko-penale të interesave të individit dhe paprekshmërisë seksuale të tij. Qëllimi i këtij punimi është të sjellë një qasje kritike mbi zhvillimin historik të së drejtës sonë penale mbi krimet seksuale. Gjithashtu, në punim trajtohet dhe nevoja për rishikimin e legjislacionit penal aktual mbi këto krime, me qëllim që ky i fundit t'i përgjigjet nevojave shoqërore dhe realitetit objektiv.*

Fjalë kyçe: e drejta penale shqiptare, krimet seksuale, liria seksuale, legjislacion.

A CRITICAL APPROACH ON THE HISTORICAL DEVELOPMENT OF ALBANIAN CRIMINAL LAW ON SEXUAL OFFENCES

Abstract: *Sexual freedom, as an important part of individual freedom, has been protected by the Albanian legislation since the first codification of criminal law. However, this protection offered by the legislator has not always aimed at the legal-criminal protection of the interests of the individual and his sexual inviolability. The aim of this paper is to bring a critical approach to the historical development of Albanian criminal law on sexual offences. Also, the paper deals with the need to review the current criminal legislation on these offences, in order for the latter to respond to the social needs and objective reality.*

Key words: *Albanian criminal law, sexual offences, sexual freedom, legislation*

ROLI I PERCEPTIMEVE NË POLITIKËN E JASHTME: RASTI I MARRËDHËNIEVE SHQIPËRI-KINË NË PERIU DHËN E LUFTËS SË FTOHTË

PHD. JORDAN JORGJI

*Departamenti i Shkencave Sociale
Fakulteti i Shkencave të Natyrës dhe Humane
Universiteti "Fan.S. Noli" Korçë
jordanjorgji@yahoo.com*

Abstrakt: *Formulimi dhe implementimi i politikës së jashtme nuk përbën një proces të thjeshtë dhe automatik. Përkundrazi, nënkupton përpunimin e sinjaleve sistemike brenda njësisë së shtetit, proces ky ku përfshihen faktorë të ndryshëm, shtetërorë, socialë dhe rajonalë. Një prej faktorëve lidhet me personalitetin dhe perceptimet e lidershit, si lente këto me anën e së cilave vëzhgohen, përkthehen dhe përpunohen sinjalet sistemike.*

Qëllimi i këtij punimi është përshkrimi i perceptimeve jo të ngjashme që ekzistojnë në tipe të ndryshme lidershpesh, si dhe rolin e këtyre perceptimeve në politikën e jashtme. Kjo realizohet duke sjellë si rast studimi ekzaminimin e aleancën shqiptaro-kineze gjatë periudhës së Luftës së Ftohtë, dhe konkretisht diferencimi që liderशि i dy vendeve kishte në perceptimin e zhvillimeve rajonale dhe ndërkombëtare. Kështu, ideologjia e ngurtë që praktikohet prej lidershit shqiptar, për sa i përket vlerësimit të sinjaleve sistemike, në ndryshim nga fleksibiliteti pragmatist dhe racional i udhëheqjes kineze përbëjnë fokusin kryesor të rastit të studimit. Impakti i perceptimeve tek politika e jashtme ilustronet nëpërmjet rrugëve të ndryshme që ndoqën më vonë të dy vendet, gjë që përbën një prej shkaqeve të prishjes së aleancës Shqiptaro-Kineze.

Ky studim cilësor në fushën e shkencës politike dhe analizës së politikës së jashtme bazohet në literaturë parësore të kërkimit dokumentar, të kryer në arkivat e Republikës së Shqipërisë.

Fjalët çelës: *perceptime, perceptime të gabuara, Luftë e Ftohtë, racionalizëm, ideologji e ngurtë.*

THE ROLE OF PERCEPTIONS IN FOREIGN POLICY: THE CASE OF ALBANIA-CHINA RELATIONS DURING THE COLD WAR PERIOD

Abstract: *The formulation and implementation of foreign policy is not a simple and automatic process. Rather, it is associated with filtering systemic signals within the state agent, a process that involves various features and actors, like governmental, social and regional features. One of*

those is related to the personality and perceptions of leadership, as lenses through which systemic signals are observed, translated and processed.

The purpose of this paper is to describe dissimilar perceptions that exist in different types of leadership, as well as the role of perceptions in foreign policy. This is achieved by bringing as a case study the examination of the Albanian-Chinese alliance during the Cold War period, and specifically the differentiation that the leadership of the two countries has had in interpreting regional and international developments. Thus, the rigid ideology practiced by the Albanian leadership, in terms of evaluating systemic signals, in contrast to the pragmatic and rational flexibility of the Chinese leadership constitute the main focus of the present case study. The impact of perceptions on foreign policy is illustrated through the different paths followed by the two countries later, which is one of the reasons for the breakdown of the Albanian-Chinese alliance. The present qualitative study in the field of political science and foreign policy analysis is based on documentary research, conducted at the archives of the Republic of Albania.

Key words: perceptions, misperceptions, Cold War, rationalism, rigid ideology.

NDËRMJETËSIMI I KONFLIKTEVE NDËRKOMBËTARE DHE ROLI I SHTETEVE SI PALË TË TRETË

MARSELA SAKO

Universiteti i Tiranës, Fakulteti i Shkencave Sociale

E-mail: marsela_sako@yahoo.com

Abstrakt: Ndërhyrja e një pale të tretë, historikisht ka shërbyer për të zgjidhur konfliktet ndërkombëtare. Pavarësisht ndryshimeve që pësoi sistemi ndërkombëtar me përfundimin e Luftës së Ftohtë u evidentua se frekuenca e konflikteve mbeti e lartë, sikundër edhe tendencat ndërmjetësuese. Në këtë mënyrë menaxhimi i situatave konfliktuale nëpërmjet ndërmjetësimit, ka marr një shtrirje gjithmonë e më të madhe veçanërisht pas periudhës së Luftës së Ftohtë. Ndërhyrja e një pale të tretë, për të ndihmuar në zgjidhjen e konflikteve kryesisht atyre me natyrë ndërkombëtare, në shumicën e rasteve ka rezultuar e sukseshme duke e bërë ndërmjetësimin një nga metodat më të preferuara për palët konfliktuale, në funksion të menaxhimit të konflikteve. Nëpërmjet këtij punimi evidentohen se cilat janë karakteristikat dominante që e bëjnë një palë të tretë ndërmjetësuese të suksesshme. Analiza përqëndrohet në mënyrë specifike, te roli i shteteve si aktorë ndërmjetësues në konfliktet ndërkombëtare. Marrja në konsideratë e qasjes teorike që e konsideron ndërmjetësimin “si pjesë të politikës së jashtme”, na krijon bazën e duhur për të analizuar më konkretisht korrelacionin midis ndërmjetësimit si pjesë e politikës dhe sjelljes strategjike të shtetit Turk në zgjidhjen e konflikteve ndërkombëtare.

Fjalë kyçe: ndërmjetësim, shtete, konflikt ndërkombëtar, interesa, politikë e jashtme

INTERCESSION OF INTERNATIONAL CONFLICT AND STATE ROLE AS THIRD PARTIES

Abstract: The intervention of a third party has historically served to resolve international conflicts. Despite the changes that the international system underwent with the end of the Cold War, it was

evident that the frequency of conflicts remained high, as did mediation tendencies. In this way, the management of conflict situations through mediation has taken on an ever greater scope, especially after the Cold War period. The intervention of a third party, to help resolve conflicts, mainly those of an international nature, has in most cases been successful, making mediation one of the most preferred methods for conflicting parties, in terms of conflict management. For this purpose, the paper highlights the dominant characteristics that make a successful third party mediator. The analysis focuses specifically on the role of states as mediating actors in international conflicts. Taking into consideration the theoretical approach that considers mediation "as part of foreign policy", creates the right basis for us to analyze more concretely the correlation between mediation as part of politics and the strategic behavior of the Turkish state in solving international conflicts.

Keywords: mediation, states, international conflict, interests, foreign policy

MENDIME TË AUTORËVE BRITANIKË DHE AMERIKANË RRETH QEVERISJES SË MBRETIT ZOG

DR. BENITA STAVRE

Departamenti i Gjuhëve të Huaja
Fakulteti i Edukimit dhe Filologjisë
Universtieti "Fan S. Noli"
bstavre@unkorce.edu.al

Përmbledhje: Në literaturën e botuar nga autorë të ndryshëm nga Britania e Madhe ose Shtetet e Bashkuara të Amerikës, të cilët e vizituan apo e studiuuan Shqipërinë në periudhën e viteve 1920-1939, janë të shumtë mendimet që nxitin perceptime të ndryshme rreth personalitetit dhe mënyrës se si Ahmet Zogu ia doli të qëndronte në krye të shtetit shqiptar. Në pjesën më të madhe të rasteve, figura e tij personifikon historinë e kësaj periudhe të Shqipërisë. Duket sikur shkrimet biografike dhe kritikën për qeverisjen e tij, mbizotërojnë faqet e librave, artikujt e gazetave dhe dokumentacionin zyrtar në atë pikë sa figurat e tjera, qoftë dhe jo më pak të shquara se ai, përmenden kalimthi. Fotot e Ahmet Zogut dhe të familjes mbretërore u mbivendosen fotografive të personazheve të tjerë të politikës shqiptare. Artikujt e gazetave të botuara në Amerikë dhe Britani i referohen vendit tonë në atë periudhë si "Shqipëria e Mbretit Zog". Me një fjalë Ahmet Zogu mori përsipër të bënte një pjesë jo të vogël të historisë shqiptare dhe la gjurmë të çuditshme në të, studimi i të cilave bëhet herë pas here shkaktues i mospajtimeve dhe mendimesh që varen shumë nga njohja apo qëndrimi personal i vetë autorëve. Punimi synon të nxjerrë në pah këto këndvështrime, fokusi i të cilave shpjegon kontekstin e cilësisë së qeverisjes së kësaj figure politike.

Fjalë kyçe: studiues, udhëtarë britanikë/amerikanë, qeverisje, mbretëri shqiptare.

THE OPINION OF BRITISH AND AMERICAN AUTHORS REGARDING KING ZOG GOVERNANCE

Abstract: In the published works of various British and American travelers and historians, who visited or wrote about Albania in the '20s and '30s of the last century, there are various

perceptions of the personality and the way Ahmet Zog managed his political career. In most cases, his image personifies the country's history of the period. Biographic writings, royal family photos, and critical reviews on his governing attitude cover book pages, newspaper articles, and official documentation to the point that other significant national characters are left in shadow and the country is referred to as "King Zog's Albania". Ahmet Zog, in fact, endeavored to write a significant part of Albanian history. The article tries to outline the study of the outlandish traces he left in it, depending on the attitude of the writers who tried to display his image in the political, social, economic, and international context in which King Zog exercised his power. The paper aims to highlight such perspectives, whose focus defines the contextual quality of the governing skills of this political figure.

Key words: *British/ American travelers, government, Albanian kingdom.*

PËRSIATJE HISTORIKE E KULTURORE E POLENËS

ROMEO TEROLLI, Universiteti
"Fan S. Noli", Korçë, romeo_terolli@hotmail.com

ILIRIAN KOROVESHI
Universiteti "Fan S. Noli", Korçë, koroveshiilirian@gmail.com

Abstrakt: *Polena është një nga vendbanimet më të hershme në zonën e Korçës, me gjurmë arkeologjike, tradita dhe zakone të hershme.*

Qëllimi i këtij punimi është që të identifikojë elementë të historisë, të kulturës, aspekteve ekonomike, fetare, gjuhës së folur, sjelljes brenda dhe jashtë komunitetit polenak, zakoneve e traditave si dhe elementëve të jetës së përditshme.

Metodologjia e përdorur në këtë punim është kombimin i studimeve të mëparshme dhe të dhënave të shkruara dhe intervistave të terren të realizuara me banorët e zonës. Teknika e intervistimit në këtë studim shërben si mjet për identifikimin e elementëve që janë në qëllim të studimit.

Përmes të dhënave të grumbulluara nga dokumentat paraprake, intervistat e kryera në mënyrë të drejtëpërdrejtë qartësohet se në historinë e Polenës ka një shumësi ngjarjesh për të cilat duhet të shkruhet dhe hulumtohet më tej, duke u nisur nga parimi që Polena paraqet një vendbanim të hershëm e të dëshmuar përmes gjetjeve arkeologjike në të dhe rreth saj. Polena nga ana tjetër paraqet një komunitet me vlera kulturore, vlera të gjuhës, të traditës, të jetës në komunitet për të cilat pak ose aspak është shkruar në punime ose rreferime shkencore. Për të gjitha këto, ky punim kërkimor paraqet edhe një thirrje për institucionet e trashëgimive kulturore, arkeologjike, vendore e qendrore me qëllim identifikimin dhe dokumentimin e vlerave që mbart komuniteti polenak.

Fjalë kyçe: *historike, kulturore, përsiatje, Polena, tradita.*

HISTORICAL AND CULTURAL APPROACH OF POLENA VILLAGE

Abstract: *Polena is one of the earliest settlements in the Korça area, with archeological traces, traditions and early customs.*

The purpose of this paper is to identify the elements of history, culture, economic aspects, religion, spoken language, behavior inside and outside the Polena community, customs and traditions as well as elements of daily life.

The methodology used in this paper is a combination of previous studies and written data and field interviews conducted with residents of the area. The interviewing technique in this study serves as a tool to identify the elements that are the purpose of the study.

Through the data collected through the preliminary documents, the interviews conducted directly clarify that in the history of Polena there are a number of events that need to be written and further researched, starting from the fact that Polena represents an early settlement, established through archaeological finds around it. Polena, on the other hand, represents a community with cultural and linguistic values, tradition, community life, which little or nothing has been written in scientific works or references. For all the above, this research paper is a call for cultural, archaeological, local and central heritage institutions in order to identify and document the values carried by the Polena community.

Key words: *historical, cultural, research, Polena, tradition.*

2- EKONOMI, BUJQËSI (3 ARTIKUJ)

VARFËRIA DHE MATJA E SAJ. VARFËRIA NË SHQIPËRI

PROF. AS. DR. MAJLINDA BELLO

Departamenti Financë-Kontabilitet

Fakulteti i Ekonomisë

Universiteti "Fan S. Noli"

mbello@unkorce.edu.al

Abstrakt: *Ky artikull trajton temën e varfërisë që është një plagë e shoqërisë, prek shumë familje në mbarë botën dhe pa dyshim zvogëlimi i saj përbën një objektiv të rëndësishëm për çdo qeveri. Në fillim jepet një rishikim literature mbi konceptin e varfërisë duke u ndalur në autorë të ndryshëm dhe mënyrën se si ata e trajtojnë varfërinë. E rëndësishme është gjithashtu dhe matja e varfërisë. Edhe lidhur me matjen e saj ka këndvështrime të ndryshme, por dy më kryesoret kanë të bëjnë me përdorimin e treguesit të varfërisë absolute dhe të varfërisë relative. Si është gjendja e varfërisë në Shqipëri dhe si është bërë matja e saj në periudha të ndryshme kohore dhe nëpërmjet treguesve të ndryshëm, është objektivi kryesor i studimit. Në fund jepet një vlerësim për minimumin jetik dhe rëndësinë që ai ka si tregues i mirëqënies dhe kufirit të varfërisë. Për Shqipërinë do të ishte e rëndësishme llogaritja e kufirit të varfërisë apo minimumit jetik si referenca kryesore për vlerësimin e politikave kundër varfërisë.*

Fjalët kyçe: *varfëri absolute, varfëri relative, politika sociale, minimumi jetik, të ardhurat për fryme.*

POVERTY AND ITS MEASUREMENT. POVERTY IN ALBANIA

Abstract: This article deals with the topic of poverty which is a scourge of society, it affects many families around the world and without doubt its reduction is an important objective for any government. At the beginning, a literature review is given on the concept of poverty, focusing on different authors and the way they treat poverty. Measuring poverty is also important. Regarding its measurement, there are different points of view, but the two most important are related to the use of absolute poverty and relative poverty indicators. What is the state of poverty in Albania and how was it measured in different periods of time and through different indicators, is the main objective of the study. At the end, an assessment is given for the vital minimum and the importance it has as an indicator of well-being and the poverty line. For Albania, it would be important to calculate the poverty line or the vital minimum as the main reference for evaluating anti-poverty policies.

Key words: absolute poverty, relative poverty, social policy, vital minimum, income per head.

MATJIA SASIORE E DINAMIKES SE NDRYSHIMIT TE DISA PARAMETRAVE KIMIKE TEK DISA KULTIVARË MOLLE GJATË RRUAJTJES NË ZONËN E KORÇËS

ILIR NIÇKO¹, ARBEN GJATA², TEODOR GJATA³, KOSTIKA STOJA⁴

1. Departamenti Agrorshqim, Fakulteti Bujqësisë, Universiteti "Fan S. Noli" Korçë

2. Departamenti Biologji -Kimi, Universiteti "Fan S. Noli" Korçë

3. Departamenti Kimisë, Universiteti Aristotel, Selanik, Greqi

4. Student, Fakulteti Bujqësisë, Universiteti "Fan S. Noli" Korçë

e-mail: ivangjelnicko@gmail.com

Abstrakt: Molla është një nga kulturat kryesore të rajonizuara në zonën e Korçës, e mbështetur gjerësisht edhe në politikën subvencionuse qeveritare. Rritja e konsumit për frymë të këtij produkti është shoqëruar edhe me rritjen e kërkesave konsumatore për cilësi organoleptike dhe ushqimore. Subjekt i këtij studimi janë dinamika e parametrave kimike gjatë ruajtjes të tre kultivarëve të mollës, përkatësisht të Golden delicious, Starking dhe Granny Smith, që zënë dhe peshën kryesore në rajon. Mostrat për këtë qëllim u morën në dy rajone tipike në Pirg dhe në Dvoran. Mostrat u ruajtën në mënyrën natyrale në depo dhe tjetra në frigorifer në temperaturën 2⁰C. Secilës mostër ju matën me metoda standarde lënda e thatë me refraktometër ABBE, pH me pehashmeter, aciditeti i tateshëm me titrues automatik, numri i formolit, dhe vitamina C me metodën 2,6 diklorindofenol, karbohidratet totale dhe karbohidratet reduktues. Kryerja e analizave u krye menjëherë pas vjeljes dhe më pas çdo muaj për periudhën janar –prill. Rezultatet treguan një reduktim me rreth 5 here të vitaminës C, një zvogëlim të pavërtetuar statistikisht të lëndës së thatë, rritjen e pH(zvogëlimi i aciditetit), reduktim të aciditetit të titrueshëm dhe një rritje të numrit të formolit për të tre kultivarët Golden Delicious, Starking dhe Granny Smith.

Fjale kyçe: mollë, lënda thatë, numri formolit, vitamina C, karbohidrate reduktues.

QUANTITATIVE MEASUREMENTS OF DYNAMIC VARIATION OF SOME CHEMICAL PARAMETERS TO SOME APPLE CULTIVARS, DURING THE STORAGE IN REGION OF KORÇA

Abstract: *Apple is one of the main crops in the region of Korca, widely supported by supporting policies of government. Increasing per capita of consumption of this product is accompanied by increasing consumer demands for organoleptic and nutritional qualities. The subject of this study were the dynamics of chemical parameters for three apple cultivars, Golden Delicious, Granny Smith and Starking, which occupy the main farming area of the region. For that purpose fresh samples were taken in two typical regions one in Pirc and the second in Dvoran. Samples were preserving by the natural way in the warehouse and the other in the refrigerator at a temperature of 2°C. Each sample was measured by standard methods were dry matter was measured by ABBE refractometer, pH-meter, titratable acidity by automatic titration, the number of formol, and vitamin C with 2,6 dichloroindofenol method, total carbohydrates and reducing carbohydrates. The analysis were performed immediately after harvest and then almost each month for the period from January to April. The taken results showed a reduction of about 5 times of the vitamin C, a small decrease of dry matter, increasing of the pH (reduction of acidity), reduction of titratable acidity and a small increase of formol number for the three cultivars Golden Delicious, Starking and Granny Smith taken for this study.*

Key words: *apple, dry matter, formol number, vitamin C, reduced carbohydrates.*

EVALUATION OF PLANTS DENSITY IN BIOMETRIC INDICATORS AND PRODUCTION OF AUTOCHTHONOUS PEPPER “GOGOZH DAR”

THOMA NASTOI, GJERGJI MERO2, YLLI SHAHINLLI3 NEVRUS ZEKA2

*1*Departamenti i Hortikulturës dhe Arkitekturës së Peizazhit UBT, *2*Departamenti Agronomisë, Universiteti “F.S. Noli” Korçë, *3*Agjensia Kombëtare Ushqimit Korçë.

Abstract: *The study was made in the conditions of Devolli’s zone, found in the south eastern part of Albania. The climate of this zone is characterized by the properties of that Mediterranean – continental. The results drawn from this study concerning the evaluation of the influence of plants density in the pepper crop (local variety “Gogozhare”), offer important index to make the most appropriate selections in determining the plants density. The values of plants’ characteristics, except the date of flowering, regularly decrease when the space for the plants increases.*

Thus, this study gives evidence that the plants density (five plant density: 11.1 – 8.3 – 4.8 – 3.7 and 2.6 plants/m²) does not exert any proved influence on the average weight of the fruits. The number and the average of the fruit per plants is increases beginning from the highest density to the lowest one, whereas the production per surface unit is decreases. The quantity of marketable product higher in variants low plants density, while the total product for unit surface has resulted higher in variants with higher number of plants.

In addition, the larger the distance between the planted plants is, the smaller will be the percentage of scarcity fruits. The plant height of the tested variants increased with greater plant density. Fruits with the biggest weight were taken in the first three harvest, while the diameter of

the fruits was bigger in the fruits of second and the third harvest. That, the plant height of the variants tested increased with greater plant density. Green mass left after harvesting the product, as well as the quantity of dried matter of the plants in the end of the product cycle, resulted in greater values in the variants with higher density of plants, compared with other densities.

Key words: *plant density, index, evaluation, total yield, production per surface unit, marketable fruits, fruit weight.*

VLERËSIMI I NDIKIMIT TË SKEMËS SË MBJELLJES SË SPECIT AUTOKTON CV “GOGOZHARE” NË TREGUESIT BIOMETRIKË DHE TË PRODHIMIT

Abstrakt: *Ky studim u realizua ne kushtet e zonës së Devollit e cila gjendet në pjesën jug-lindore të vendit. Klima e kësaj zone karakterizohet nga vecoritë e klimës kontinentale – mesdhetare. Rezultatet e marra nga ky studim lidhen me vlerësimin e ndikimit të dendësisë së mbjelljes së bimëve të specit cv “Gogozhare” (i cili është mjaft i përhapur në këtë zonë), në treguesit biomorfologjikë dhe të prodhimit. Ky studim mundëson të dhëna që lidhen me pesë dendësi të mbjelljes së bimëve të specit si më poshtë: 11.1 – 8.3 – 4.8 – 3.7 dhe 2.6 bimë/m². Vlerat e karakteristikave të bimëve, me përjashtim të datës së lulëzimit, zvogëlohen kur hapësira ndërmjet bimëve rritet. Të dhënat e marra evidentojnë faktin se këto dendësi nuk kanë ndonjë ndikim domethënës në peshën mesatare të frutave të specit. Numri dhe mesatarja e frutave për bimë rriten duke filluar nga dendësia më e madhe në drejtim të dendësisë më të vogël, ndërkohë prodhimi për njësi të sipërfaqes shkon duke u zvogëluar. Sasia e prodhimit të destinuar për treg është më e madhe në variantet me dendësi më të vogël të bimëve, ndërsa prodhimi i përgjithshëm për njësi të sipërfaqes rezulton të jetë më i madh në variantet me dendësi më madhe të bimëve. Për më tepër, sa më e madhe të jetë distanca ndërmjet bimëve të mbjella, aq më e vogël është sasia e frutave skarco. Lartësia e bimëve në variantet e testuara rritet me rritjen e dendësisë së bimëve. Frutat me peshë më të madhe janë marrë në tre vjeljet e para, ndërsa diametri i frutave rezulton të jetë më i madh në frutat e vjeljes së dytë dhe të tretë. Nga të dhënat rezulton se lartësia e bimëve në variantet e testuara rritet me rritjen e dendësisë së bimëve. Masa bimore e mbetur mbas vjeljes së prodhimit, si edhe sasia e lëndës së thatë të bimëve në fund të ciklit të prodhimit, rezulton të jetë më e madhe në variantet me dendësi më të madhe të bimëve, krahasuar me dendësitë e tjera.*

Fjalë kyç: *dendësi e bimëve, tregues, vlerësim, prodhim i përgjithshëm, prodhim për njësi sipërfaqe, fruta për treg, peshë e frutave.*

VITI XXVII I BOTIMIT, Nr. 33, 2022

BULETINI SHKENCOR

SCIENCE BULLETIN